

VINKKEJÄ LIIKENNETURVALLISUUSASIOIDEN KÄSITTELEMISEEN NUORTEN KANSSA

Yleisiä ohjeita aiheen käsittelemiseen

- **Hyödynnä luontevat tilanteet**
Liikenne liittyy monin tavoin nuorten elämäntilanteeseen ja vapaa-aikaan. Viritä siis keskustelua ja tue nuorten omaa aktiivisuutta ja toimintaa aiheen parissa. Aihetta on hyvä lähestyä konkreettisesti ja nuorten omia tottumuksia kysellen.
- **Yhdessä pohtiminen ja keskustelu tehokasta**
Pienryhmissä toteutetut keskustelut ovat osoittautuneet tehokkaiksi tavoiksi vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen liikenteessä. Nuorten kanssa on hyvä pohtia liikenteessä tehtyjen valintojen syitä ja seurauksia. Ryhmän jäsenten ajatuksia ja kokemuksia voidaan hyödyntää vahvistettaessa turvallisia toimintamalleja liikenteessä.
- **Kaikille yhteiset aihepiirit mukaan**
Huolehdi siitä, että kaikille keskeiset aihepiirit tulevat mukaan keskusteluun. On hyvä pohtia yhdessä etukäteen turvallista toimintaa, esimerkiksi sitä, kenen kyytiin ei missään tapauksessa kannata lähteä, miksi alkoholinkäyttö ja liikenne eivät kuulu yhteen, ja miten itse voi ennakoimalla välttää vaaratilanteita.
- **Hyödynnä nuorten erityiskiinnostukset**
Lisätukea liikenneaiheelle saat nuorten omista kiinnostuksen kohteista. Esimerkiksi mopoilu saattaa olla joillekin ryhmille keskeinen aihe, toisille taas skeittailu jne.
- **Sano selkeästi nuorille aikuisen kanta**
Nuoret tarvitsevat aikuisen tukea omille valinnoilleen. Aikuisen on hyvä sanoa selkeästi nuorille, mikä on sallittua ja mikä ei. Esimerkiksi nuoren on hyvä kuulla häntä lähellä olevalta aikuiselta, että alkoholi ja liikenne eivät kuulu yhteen tai että kova vauhti on vastuutonta myös muita tienkäyttäjiä kohtaan.
- **Toimi itse hyvänä mallina nuorille**
Tehokkaan ja uskottavan viestinnän edellytyksenä on se, että myös itse toimit liikenteessä turvallisesti. Silloin ei synny ristiriitaa sanallisen viestinnän ja oman toiminnan kesken. Pidä huolta myös siitä, ettet vahingossa tule vähätelleeksi turvallisuutta, sillä omat asenteesi välittyvät helposti nuorille.
- **Etsi lisätietoa**
Netti on hyvä väline lisätiedon hankkimiseen. Monilla liikenteeseen liittyvillä tahoilla on omat nettisivut, joilta voi tarkistaa kätevästi tietoja. Lista nettiosoitteista on tämän aineiston lopussa.

Liikenneturvan nettisivuilta www.liikenneturva.fi löytyy runsaasti liikennekasvatusmateriaalia, tilastotietoa, tietoa turvalaitteista sekä esimerkiksi videoita, joita voit käyttää havainnollistamisen tukena. Liikenneturvan aluetoimistoista on myös mahdollista saada aineistoa ja koulutuspalveluja. Aluetoimistojen yhteystiedot löytyvät myös Liikenneturvan verkkosivuilta. Ota yhteyttä lähimmän kaupungin aluetoimistoon, mikäli omalla paikkakunnallasi sellaista ei ole.

Keskeisiä viestejä nuorille liikenneturvallisuudesta

- **Ennakoi**

Ennakoimalla liikennetilanteita pystyt ehkäisemään vaaratilanteisiin joutumista. Oleellista on tunnistaa vaaratilanteet ja -tekijät. Ne voivat liittyä liikenneympäristöön, tiehen, keliin, toisiin ajoneuvoihin tai jalankulkijoihin. Liikutaanpa sitten pyörällä, mopolla, moottoripyörällä tai myöhemmin autolla voi seuraavien perusohjeiden avulla välttää mahdollisiin vaaratilanteisiin joutumista.

- **Tunne itsesi ja ajoneuvosi**

Sekä nuoren itsen että ajoneuvon on oltava hyvässä kunnossa liikenteeseen lähdetäessä. Kenelläkään ei ole varaa heikentää suorituskykyään päihteiden tai väsymyksen takia. Myös ajoneuvojen jarrujen, renkaiden ja valojen on oltava kunnossa. Esimerkiksi mopon rakenteesta ja varusteista on tarkat määräykset, joten niihin ei saa itse tehdä muutoksia.

- **Käytä turvalaitteita**

Pyörällä ja mopolla liikuttaessa on käytettävä asianmukaista kypärää. Oikean kokoinen ja huolellisesti kiinnitetty kypärä antaa tehokkaan suojan iskuja vastaan. Myös oikeanlainen vaatetus on. Auton turvavyö puolestaan on tärkein turvalaite sekä kuljettajalle että matkustajille.

- **Opettele hallitsemaan ajoneuvosi**

Mopon ja moottoripyörän hallinta vaatii usein kuljettajaltaan enemmän taitoa kuin auton hallinta. Kuljettaja voi joutua väistämään kiveä tai kuoppaa, irtosora tai märkä asfaltti saattavat äkillisesti vaikuttaa tasapainoon. Mopon hallintaa, pysähtymistä ja oikeaa jarrutustapaa kannattaa harjoitella liikenteen ulkopuolella. Mopolla ja moottoripyörällä jarrutusmatka on pidempi kuin autolla samasta nopeudesta.

- **Opettele liikkumisen perussäännöt**

Liikennesäännöt ja -merkit ohjaavat tienkäyttäjien paikkaa, kulkujärjestystä ja muuta toimintaa liikenteessä. Niiden tunteminen on turvallisen liikkumisen kannalta olennaista. Kuljettajan tulee varautua myös väistämään, vaikka hänellä olisi sääntöjen mukaan oikeus mennä ensin – autoilijat eivät aina havaitse pyöräilijää tai mopoilijaa. Ennakointi on tärkeää myös siksi, että kaikki eivät tunne tai noudata kaikkia liikennesääntöjä.

- **Nopeus tilanteen mukaan**

Nopeus on tärkein yksittäinen asia, jolla ajoneuvon kuljettaja voi säädellä liikkumisensa turvallisuutta. Nopeus vaikuttaa pysähtymismatkaan ja -aikaan, havaintojen tekoon, ajoneuvon hallintaan ja törmäyksissä tai kaatumisissa seurausten vakavuuteen. Nopeus tulee sovittaa aina

tilanteeseen sopivaksi. Vaaratilanteissa pienikin ero nopeudessa merkitsee monia metrejä pysähtymismatkoissa. Nopeuden kaksinkertaistuu jarrutusmatka nelinkertaistuu.

- **Opettele oikeat havainnot**

Kaikkea ei voi havaita liikenteessä. Pitää opetella tarkkailemaan asioita, jotka ovat turvallisuuden kannalta tärkeitä. Katsetta on hyvä liikuttaa ja seurata peilistä tilannetta ajoneuvon takana. Vihjeistä voi opetella tunnistamaan, mitä on tapahtumassa. Mobiililaitteen käyttöä ei suositella ajon aikana, koska se vie tarkkaavaisuutta pois liikenteessä ja voi aiheuttaa vaaratilanteita. Kännykän käyttö ajon aikana on kielletty.

- **Näytä itse aikeesi – älä yllätä**

Kun aikomukset viestitään selkeästi ja ajoissa, toiminnan ennustettavuus paranee. Suuntamerkin näyttäminen kertoo aikomuksesta kääntyä tai vaihtaa kaistaa. Vauhdin hiljentäminen kertoo muille, että on aikeissa väistää muita tiellä liikkuvia tai että aikomuksena on pysähtyä.

- **Pidä välimatkaa**

Liian lyhyt välimatka edellä ajavaan johtaa usein peräänajoon. Jos ajaa liian lähellä, ei myöskään näe, mitä edessä tapahtuu. Ennakoivasti ajava ja ajatteleva on varautunut myös siihen, että joskus pelivara on vähissä. Oikealla ja tehokkaalla jarruttamisella voi silloin vielä estää onnettomuuden. Ennakoiva kuljettaja varautuu myös mahdolliseen onnettomuuteen kiinnittämällä aina huolellisesti kypäränsä tai turvavyönsä. Hän osaa myös toimia oikein onnettomuustilanteessa.

Keskustelunaiheita liikenneturvallisuudesta: voit soveltaa näitä ryhmän mukaan pyöräilyyn, mopoiluun, autoiluun jne.

- Miksi liikenteessä kannattaa noudattaa periaatetta ”jos ajat, et ota”? Miksi juodun alkoholimäärän arviointiin ei kannata luottaa?
- Tiedostavatko nuoret tuntemattoman kuljettajan kyytiin lähtemiseen liittyvät riskit? Osaavatko he kieltäytyä tyylikkäästi tarjotusta kyydistä? Suunnittelevatko he kulkutapansa jo hyvissä ajoin?
- Onko nuorilla tapana sopia kavereiden kesken etukäteen, kuka toimii kuljettajana eikä näin ollen käytä alkoholia?
- Mitkä tekijät lisäävät nuorten riskialttiutta liikenteessä? Miten näitä riskejä voitaisiin välttää?
- Liittyykö nuorten omaan toimintaan joitakin riskejä ja miten niitä voitaisiin välttää?

- Jos kuljettajalla on ylimääräistä näyttämisenhalua liikenteessä, osaavatko nuoret ilmaista selkeästi arvostavansa turvallista matkantekoa? Osaavatko he hillitä myös niitä, jotka yllyttävät kuljettajaa ajamaan kovaa tai toimimaan muuten riskialttiisti liikenteessä?
- Kiinnittävätkö nuoret aina turvavyönsä, myös lyhyillä matkoilla ja takapenkillä? Tietävätkö he, että takapenkillä ilman turvavyötä matkustava vaarantaa myös etupenkillä matkustavien turvallisuuden?
- Huolehtivatko nuoret siitä, että juopuneen lähtö ajamaan on aina estettävä? Tiedetäänkö, että jos muut keinot eivät auta, voidaan pyytää poliisin apua?
- Arvioidaan omaa toimintaa liikenteessä ennakoinnin kannalta. Miten tunnetila, motiivit ja arvot vaikuttavat liikkumisen turvallisuuteen.
- Miten ennakoivan ajotavan ja tempoilevan ajotyylin omaksuneet kuljettajat eroavat toisistaan? Keskustellaan ennakoivasta ajotavasta mopoilun yhteydessä ja siitä, millaisia seurauksia esimerkiksi laittomasta mopon virittämisestä aiheutuu.
- Nuoret käyttävät ikäryhmittäin tarkasteltuna vähiten pyöräilykypärää, lapset sen sijaan eniten. Miten nuorten kypäränkäyttöä voitaisiin edistää? Millaisilla keinoilla voitaisiin saada kypäränkäyttö jäämään nuorille pysyväksi tavaksi?
- Pohditaan, millaisissa tilanteissa turvavyö saattaa jäädä kiinnittämättä. Miten näissä tilanteissa voitaisiin lisätä turvavöiden käyttöä?